H. Manto St. 14, 16

In 2008 a field evaluation was conducted on the plot at H. Manto 14, 16 in Klaipėda (Fig. 1). An undisturbed cultural layer (Fig. 2), no later than the 17th century, with aeolian sand and sparse contemporary pottery (Figs. 3–4), was discovered at a depth of 1.6–1.7 m in the NE part of the plot.

Roma Songailaitė

Daržų g. 9A

2008 m. rugpjūčio 12–20 d. MLIM atliko žvalgomuosius archeologinius tyrimus Daržų g. 9A. Čia UAB „Gensima“ pagal patvirtintą projektą griovė garažus ir sandėlius, tačiau darbai vyko be archeologo, todėl buvo sustabdyti. Apžiūrėjus jau padarytus žemės kasimo darbus, matėsi, kad nustumdyta žemė buvusi supilta ant vadinamojo sandėlio-slėptuvės viršaus ir ŠV sienos. Prie sandėlio-slėptuvės PV sienos jau tarybiniais metais buvo pastatyti garažai. Buvęs sandėlis (II Pasaulinio karo slėptuvė) neįtrauktas į saugomų vertybių sąrašą.

Tyrimai buvo susiję su nedidelės apimties žemės kasimo darbais, kurie vykyti griaunant garažus bei vadinamąjį sandėlį-slėptuvę. Ištirtas 2,3x5 m plotas (11,5 m^2), kuriame kultūrinio sluoksnio storis siekia 2,2 m. Jame galima išskirti 4 horizontus. I horizontas yra iki 45 cm gylio. Visame plote – supiltinė žemė, kurioje rasta įvairių laikotarpių XVII a. pabaigos – XX a. langų stiklų, čerpių, keramikos šukių. Horizonto apačioje, ŠR sienelės pjūvyje, fiksuoti medinių lentų (buvusių grindų) fragmentai. Didžiojoje perkasos dalyje jos neišlikusios, nes buvo nuardytos XX a. viduryje įvairių žemės judinimo darbų metu. Šį sluoksnį galima datuoti XIX a. pabaiga – XX a. II horizontas fiksuotas 50 cm gylyje nuo dabartinio žemės paviršiaus. Jo storis apie 80 cm. Pagal rastus radinius jis datuojamas XVIII a. pabaiga – XIX a. II puse. III horizontas išskiriamas 1,3–1,4 m gylyje, jo storis apie 40 cm. Jame rasta XVIII a. būdingos keramikos. IV horizontas pasiektas 1,7 m gylyje. Tai tamsios žemės sluoksnis su XVII a. radiniais: molinių keptuvių, puodų, lėkščių šukėmis. Jis supiltas ant durpių su dumblu žemės.

Tirto ploto ŠV pusėje paviršiuje atsidengusių pamatų 5 m ilgio atkarpos fragmentas priskiriamas XIX a. pabaigoje statytai sinagogai. 1980 m. žvalgomųjų archeologinių tyrimų duomenimis, šios sinagogos plotis palei Daržų gatvę yra 16,1 m, ilgis (ŠV–PR kryptimi) – 17,1 m. Pagal aprašytus sinagogos pamatų rastus kampus galima daryti prielaidą, kad XIX a. II pusėje statant sinagogą, jos PV sienos pamatai su V ir tikriausiai su P kampu buvo mūrijami naujai, o likusių sienų pamatai pamūryti ant anksčiau stovėjusio pastato pamatų. Šią prielaidą leidžia daryti tirto ploto ŠV sienelėje fiksuotų pamatų pjūvis. Jame ryškiai matėsi 3 statybos etapai, kurie atsispindi jau aprašytuose horizontuose. III horizontui priskiriamas pirmas statybos etapas: apie 40–50 cm storio pamatai. Jie mūryti iš smulkių akmenų ir plytų duženų, rišti tamsiai gelsvos spalvos kalkių skiediniu. Pamatų apačia buvo 1,4–1,5 m gylyje, po jais supiltas 10 cm storio šlyno sluoksnis. Šiuos pamatus galima datuoti XVIII a. Ant jų apie XVIII a. pabaigą – XIX a. pradžią buvo pamūryti kiti apie 80 cm storio pamatai – iš stambių 35x4 cm dydžio lauko akmenų, tarpus užpildant plytų duženomis, jie rišti šviesesniu kalkių skiediniu. Ant šių pamatų XIX a. II pusėje per vieną stambių akmenų eilę, t. y. 25–30 cm storio, mūryti sinagogos ŠV

sienos pamatai. Tirtame plote rasta buvusios sinagogos skersinė siena, ėjusi ŠV–PR kryptimi. Ji buvo nuardyta įrengiant slėptuvę-sandėlį.

Slėptuvė sklypo ribose buvo 7 m ilgio, 2,4 m pločio, bendras aukštis prie ŠV sienos – 2,2 m. Ji tęsiasi į ŠR bei PR pusę. Slėptuvė pastatyta buvusios sinagogos teritorijoje. Ji įrengta ant XVII a. pabaigos kultūrinio sluoksnio bei XVIII a. stovėjusio pastato (1 pav.). Koks šio buvusio pastato dydis, galima nustatyti tik atlikus išsamius archeologinius tyrimus aplink slėptuvę bei po ja.

Daržų St. 9A

In 2008 MLIM excavated 11.5 m^2 at Daržų St. 9A in Klaipėda Old Town and discovered a 2.2 m thick cultural layer (Fig. 1) dating to the 17th–20th centuries. The foundation of a late 19th-century synagogue and the remains of a Second World War bomb shelter were discovered in the plot.

1 pav. Perkasa Daržų g. 9A 2,2–3,3 m gylyje iš PV. R. Songailaitės nuotr.

Fig. 1. The trench at Daržų St. 9A at a depth of 2.2–3.3 m as seen from the SW.

KRAŽIAI

Laura Deveikytė

Kražių kolegijos aplinka

2008 m. Kražių senamiesčio (A1912) (Kelmės r.) teritorijos ŠV pakraštyje, į ŠR nuo Kražių kolegijos (S437P) pastato atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrimai. Ištirti du (3x3 ir 2x2 m dydžio) šurfai. Ankstesni V. Žulkaus, G. Aleliūno ir T. Poškos archeologiniai bei istoriniai tyrimai rodo, jog išlikusio kolegijos pastato aplinkoje yra ankstyvesnės statybos pastatų liekanų bei kapų.

Kražių gyvenvietė pirmąkart minima 1253 m. Jėzuitų kolegija, įkurta 1613 (ar 1616) m., buvo pagrindinis ugdymo ir švietimo centras Žemaitijoje XVII–XVIII a. ir gyvavo iki 1844 m.

Šurfas 1 tirtas 12 m į ŠR nuo kolegijos pastato Š kampo. Žemės paviršius šurfo vietoje pastato remonto darbų metu jau buvo nustumdytas ir išvažinėtas. Iki 1,2–1,3 m gylio buvo permaišytos žemės su statybinėmis atliekomis – stambiais ir smulkiais plytgaliais bei kalkių skiedinio fragmentais sluoksnis. Po šiuo sluoksniu buvo 80–110 cm storio juodos žemės sluoksnis. Žemiau jo, apie 2 m gylyje žemė tapo smėlinga. Šis smėlingas sluoksnis buvo 20–30 cm storio. Įžemis – smėlis pasiektas 2,4–2,6 m gylyje (1 pav.). Šurfo PR pakraš-